

NORGES INDSKRIFTER

MED DE ÆLDRE RUNER.

UDGIVNE

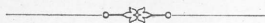
FOR

DET NORSKE HISTORISKE KILDESKRIFTFOND

VED

SOPHUS BUGGE.

I.

CHRISTIANIA.

A. W. BRØGGERS BOGTRYKKERI.

1891—1903.

Indledende Bemærkninger.

Det er min Opgave i det følgende at søge at bestemme Oprindelsen af den Runeskrift, i hvilken de i »Norges Indskrifter med de ældre Runer« (Christiania 1891—1904) udgivne Indskrifter er affattede.

Dette Æmne har i nyere Tid været behandlet i mange Skrifter, af hvilke jeg vil fremhæve Ludv. Wimmers omfattende og grundige Værk »Die Runenschrift« (Berlin 1887)¹⁾ som den efter min Mening betydeligste og bedste Behandling af Æmnet i dets Helhed, lige udmærket ved grundig Methode og klar Fremstilling. Sievers's Artikel om Runerne i Pauls Grundriss gjengiver i det hele Wimmers Meninger. Naar Sievers kalder Wimmers Skrift »afsluttende«, saa har de sidste Aars Litteratur med de mange forskjellige deri forfægtede Meninger om Runernes Oprindelse vist, at denne Betegnelse ikke er træffende.

Wimmers Værk har dannet et Hovedhjælpemiddel ved mine Undersøgelser. Ved de Sider af Opgaven, hvor Wimmers Fremstilling synes mig fuldstændig og falder sammen med min egen Opfatning, holder jeg det for hensigtsmæssigt at fatte mig i al Korthed, idet jeg forudsætter Kjendskab til hans Værk. Derimod vil jeg udførligere dvæle ved flere Punkter, ved hvilke Wimmers Fremstilling synes mig mindre fuldstændig (f. Eks. ved Runernes Navne og ved de Bidrag, som disse giver til Oplysning om Runernes Historie), eller hvor min Opfatning og mine Resultater væsentlig afviger fra Wimmers.

Flere Skrifter om Runernes Oprindelse, som er fremkomne efter Wimmers Værk, indeholder i Enkeltheder Rettelser til dette, men maa efter min Mening i det store og det hele taget betegnes som Afvigelser fra den rette Vei eller som Tilbageskridt. Dette gjælder saaledes Skrifter af I. Taylor, R. Meyer, W. Luft, Hempl.

Derimod vil jeg af nyere Skrifter, som har ført Forskningen videre, særlig fremhæve R. Henning, Die deutschen Runendenkmäler (Strassburg 1889), i hvilket

¹⁾ En meget udvidet Omarbeidelse af hans Afhandling „Runeskriftens Oprindelse og Udvikling i Norden“ i Aarbøger for nordisk Oldkyndighed 1874.

Værk Forfatteren sammenstiller de Bidrag til Runernes ældste Historie, som kan hentes fra Indskrifter, som hidrører fra Goter og Vestgermaner paa Fastlandet.

Th. v. Grienberger har i flere Afhandlinger givet værdifulde Bidrag til Oplysning om Runernes Navne og Tegn.

Selv meddelte jeg i et Foredrag, som holdtes ved det 5te nordiske Filologmøde i Kristiania den 13de August 1898, en Opfatning af Runeskiftens Oprindelse, som tildels stemte overens med Wimmers Fremstilling, men dog i et væsentligt Punkt afveg fra denne og som søgte at benytte Runenavnene som Bidrag til Spørgsmaalets Løsning.

Efterat nærværende Afhandling allerede for en stor Del var udarbejdet til Trykning, udkom et Skrift, som giver vigtige Bidrag til Oplysning om Runeskiftens ældste Historie.

Bernhard Salin (Die germanische Thierornamentik, 1904) har oplyst de arkæologiske Fund, hvormed Runeskiftens tidligste Optræden staar i Forbindelse, og deraf draget Slutninger, som er vigtige for Runeskiftens ældste Historie.

Støttet til Salins Undersøgelser har Otto v. Friesen i et Foredrag (Upsala 1904) kastet nyt Lys over Runetegnenes Oprindelse. Af dette Foredrag har Forfatteren godhedsfuldt meddelt mig et Resumé, men jeg kjender Foredraget endnu ikke som trykt Afhandling.
